

ROZHODNUTÍ

Kárný senát Nejvyššího správního soudu ve složení: JUDr. Lenka Matyášová, JUDr. Vladimír Veselý, JUDr. Jindřich Psutka, JUDr. Gabriela Vilímková, Mgr. Martina Douchová a JUDr. Katarína Maisnerová rozhodl ve věci návrhu na zahájení kárného řízení ze dne 9. 10. 2013, podaného **předsedou Kontrolní komise Exekutorské komory ČR** JUDr. Janem Paraskou, proti kárně obviněnému **Mgr. J. N.**, soudnímu exekutorovi, Exekutorský úřad Praha – východ, se sídlem Libocká 73/57, Praha 6, zast. advokátem Mgr. et Mgr. Václavem Sládkem, se sídlem AK Sládek & Partners, Janáčkovo nábř. 51/39, Praha 5,

t a k t o :

I.

Mgr. J. N., nar. x,
soudní exekutor Exekutorský úřad Praha – východ,
se sídlem Libocká 73/57, Praha 6,

j e v i n e n

tím, že jako soudní exekutor, pověřený exekučním řízením ve věci sp. zn. 054 EX 812/10, nerespektoval usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, č. j. 20 Co 432/2011-116, které mu bylo doručeno dne 19. 1. 2012 a nabylo dne 3. 2. 2012 právní moci, na základě kterého byla exekuce zastavena a současně zrušena dosud vydaná rozhodnutí o nákladech exekuce, a soudní exekutor měl tedy vrátit povinnému dosud zaplacené plnění; namísto vrácení vymoženého plnění povinnému, započtl pohledávku oprávněného ve výši 518.582,75 Kč vůči povinnému, kterou si soudní exekutor nechal dne 31. 1. 2012 postoupit od oprávněného,

t e d y

svým jednáním závažně porušil právní a stavovský předpis, konkr. § 2 exekučního řádu, ve znění do 31. 12. 2012 a čl. 3 a čl. 5 Pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže soudních exekutorů,

č í m ž

spáchal kárné provinění podle § 116 odst. 2 písm. a) exekučního řádu ve znění do 31. 12. 2012.

II.

Podle ust. § 116 odst. 3 písm. c) exekučního řádu, ve znění do 31. 12. 2012, se mu za toto kárné provinění ukládá

p o k u t a v e v ý š í 250 000 Kč.

Tato pokuta je splatná do šedesáti dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet Nejvyššího správního soudu č. 3762-46127621/0710, var. symbol: 15052013.

O d ů v o d n ě n í :

Předseda Kontrolní komise Exekutorské komory ČR, jakožto kárný žalobce ve smyslu ust. § 117 odst. 2 písm. b) exekučního řádu podal dne 11. 10. 2013 u Nejvyššího správního soudu, jakožto kárného soudu ve smyslu ust. § 3 zák. č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, kárnou žalobu, v níž viní kárně obviněného soudního exekutora z toho, že v řízení vedeném pod sp. zn. 054 EX 812/10, v němž byl pověřen vedením exekuce proti povinnému: společnost CONTI STEEL, s.r.o., zast. jednatelem společnosti Zdeňkem Kašparem (jakožto druhým povinným) ve prospěch společnosti Holenda, s.r.o. (oprávněný) usnesením OS v Kladně ze dne 22. 10. 2010, č. j. 8 EXE 27/2010-16, postupoval v rozporu s ust. § 2 a čl. 5 Pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže soudních exekutorů (dále Etický kodex), v rozporu s § 3 odst. 2 exekučního řádu a čl. 4 Etického kodexu, přitom vykonával jinou výdělečnou činnost neslučitelnou s činností soudního exekutora, a dále v rozporu s § 46 odst. 1 exekučního řádu nepostupoval při provádění exekuce tak, aby dbal ochrany práv účastníků řízení.

Kárný žalobce uvádí, že povinní v rámci řízení podali návrh na zastavení a odklad exekuce, který byl usnesením exekučního soudu ze dne 2. 8. 2011 zamítnut. Krajský soud poté vyhověl odvolání povinných a usnesením ze dne 11. 1. 2012, č. j. 20 Co432/2011-116, změnil usnesení exekučního soudu tak, že se exekuce zastavuje a zrušují se doposud vydaná rozhodnutí o nákladech exekuce; současně odvolací soud rozhodl o nákladech exekuce i o nákladech odvolacího řízení.

Soudní exekutor vymohl do dne právní moci rozhodnutí odvolacího soudu, tj. do 3. 2. 2012 na základě zrušeného příkazu k úhradě nákladů exekuce celkem 550.000 Kč; tyto peněžní prostředky povinnému kárně obviněný ani na výzvu ze dne 27. 2. 2012 nevrátil, ale dne 31. 1. 2012 (tj. cca dva týdny po rozhodnutí odvolacího soudu, ale ještě za běhu exekučního řízení) si nechal postoupit od oprávněného jeho pohledávky vůči

povinnému. Dne 29. 3. 2012 oznámil kárně obviněný povinnému: „*tímto započítávám proti pohledávce společnosti CONTI STEEL s.r.o. ve výši 550 000 Kč za mou osobou svou pohledávku za společností CONTI STEEL, s.r.o. ve výši 518.582,75 Kč*“. Kárně obviněný tedy fakticky povinnému vyplatil namísto vymoženého plnění ve výši 550.000 Kč pouze částku 31.417, 25 Kč.

Kárný žalobce konstatuje, že dle § 1 odst. 2 exekučního řádu soudní exekutor provádí nucený výkon exekučních titulů a další činnosti dle exekučního řádu. Mezi zmíněnou další činností se přitom řadí možnost sepisování exekutorských zápisů, doručování soudních písemností, zjišťování a zajišťování majetku v trestním řízení, možnost vykonávat činnost soudního vykonavatele ve věcech výkonu rozhodnutí, organizování dobrovolných dražeb, přijímání úschov v souvislosti s probíhajícím řízením a poskytování právní pomoci poté, kdy již bylo rozhodnuto v nalézacím řízení (viz § 74 až 77 e. ř.) Mimo uvedené může soudní exekutor dle § 3 odst. 2 exekučního řádu vykonávat vědeckou, publikační, pedagogickou, tlumočnickou, znaleckou, uměleckou činnost a činnost v poradních orgánech vlády, ministerstev, jiných ústředních orgánů státní správy a v orgánech samosprávy. Činnost soudního exekutora je neslučitelná s jinou výdělečnou činností s výjimkou správy vlastního majetku. Kárný žalobce odkazuje stran problematiky jiné výdělečné činnosti na rozhodnutí kárného soudu sp. zn. 13 Kse 23/2009, ze dne 13. 12. 2011, kde kárný senát vyslovil názor, že výdělečnou činností se v obecné rovině rozumí každá právem dovolená činnost, která je vykonávána za účelem získání majetkového prospěchu; rozhodující dle kárného senátu přitom není skutečnost, zda k získání majetkového prospěchu fakticky došlo či nikoli, ale samotná výdělečná povaha vykonávané činnosti. Je proto na místě se zabývat, zda žalovaná činnost soudního exekutora je již svou povahou určena k získání příjmu, či nikoli; pokud ano, tak zdali jde o správu vlastního majetku.

Kárný žalobce poukazuje na to, že k postoupení pohledávky dochází obecně buď za účelem převzetí pohledávky za určité procento nominální hodnoty k jejímu vymáhání, nebo z důvodu budoucího započtení vzájemných pohledávek; v každém případě je však účelem získání majetkového prospěchu (např. inkaso rozdílu mezi úplatou za postoupení a výší pohledávky s příslušenstvím, optimalizace peněžních toků v důsledku možného započtení, apod.). V daném případě došlo k postoupení pohledávky ve výši více než půl milionu korun za trvání exekučního řízení, nepochybně v přímé souvislosti s ním, a nelze se domnívat, že by tak exekutor činil z ryzího altruismu. Majetkový prospěch přitom lze vidět v nevyplacení již uhrazených nákladů exekuce, ačkoli odvolací soud exekuční řízení pravomocně zastavil a zrušil příkaz k úhradě nákladů exekuce. Z okolností případu je zřejmé, že činnost soudního exekutora šla nad rámec správy vlastního majetku. Omezení soudního exekutora vykonávat jinou výdělečnou činnost souvisí s jeho postavením a s jeho výkonem státní moci, z tohoto důvodu musí být srozuměn s větší ingerencí státu i do jeho na první pohled soukromých záležitostí (k tomu např. rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 112/04). K samotnému započtení pohledávky kárný žalobce poukazuje na to, že obecně platí, že z postavení soudního exekutora při výkonu exekuční činnosti jako nositele delegované státní moci plyne, že vztah mezi ním a účastníky exekučního řízení (oprávněným, povinným, plátcem mzdy, vydražitelem, přihlášeným věřitelem) není vztahem soukromoprávním, neboť pro soukromoprávní vztahy je charakteristické, že jejich účastníci mají rovné postavení (rozsudek NS ČR

sp. zn. 20 Cdo 2706/2004, ze dne 28. 3. 2006). Kritériem pro určení, zda i jiný subjekt jedná jako orgán veřejné moci je skutečnost, zda konkrétní subjekt rozhoduje o právech a povinnostech jiných osob a tato rozhodnutí jsou státní mocí vynutitelná, nebo zda může stát do těchto práv a povinností zasahovat (srov. rozsudek NS ČR ze dne 14. 6. 2010, sp. zn. 33 Cdo 5127/2007). Ústavní soud ve stanovisku pléna sp. zn. Pl. ÚS –st 23/076, ze dne 12. 9. 2006 vyslovil závěr, podle něhož exekutor má v průběhu exekuce dvojí postavení a jeho charakter se mění. Je totiž třeba odlišovat vlastní exekuční činnost při vymáhání pravomocného rozhodnutí, kdy vystupuje jako veřejný činitel, od jeho postavení při rozhodování soudu o nákladech řízení, kdy je v postavení účastníka řízení. Exekutor jako nositel takto přiznané pohledávky není již v postavení vykonavatele veřejné moci, ale v postavení běžného věřitele, který přiznanou pohledávku může vymáhat zase jen nástroji exekučního řízení.

V daném případě je tedy dle kárného žalobce na místě se zabývat otázkou, zda kárně obviněný při započtení vystupoval v postavení orgánu veřejné moci nebo v postavení běžného dlužníka; jinými slovy, zda soudní exekutor při vracení vymoženého plnění jedná s účastníkem řízení v rovném postavení či v rámci veřejnoprávního vztahu.

Kárný žalobce nezpochybňuje, že soudní exekutor obecně, jedná-li se o rozhodování o nákladech exekuce (tj. odměna a náklady exekučního řízení) je v postavení fyzické osoby (z čehož rezultuje např. jeho aktivní legitimace k podání opravných prostředků proti rozhodnutí soudu o nákladech řízení). V daném případě se však jedná o skutkově odlišnou situaci, když exekutor při přijetí částky vystupoval z pozice státního orgánu (vymáhání nákladů spojených s exekučním řízením na základě autoritativního rozhodnutí – příkazu k úhradě nákladů exekuce), přičemž právní titul k držbě vymožených peněžních prostředků odpadl. K tomu rovněž z odůvodnění usnesení odvolacího soudu: „.....*odvolací soud zrušil doposud vydaná rozhodnutí o nákladech exekuce s tím, že pokud bylo na tyto náklady plněno, soudní exekutor zaplacené plnění povinným vrátí.*“ Kárně obviněný vědom si své povinnosti vrátit povinnému vymožené plnění, namísto, aby celou částku vyplatil povinnému, ji započtl na svoji pohledávku. Kárný žalobce rovněž poukazuje na to, že kárně obviněný při vyplacení neoprávněně vymoženého plnění není dlužníkem povinného a povinný není jeho věřitelem, proto nemohl svoji pohledávku vůči neoprávněně vymoženému plnění započíst (nestály zde vzájemné pohledávky), ale bylo jeho povinností peníze dříve vymožené vyplatit povinnému.

Na základě uvedeného kárný žalobce dospěl k závěru, že kárně obviněný svým jednáním závažně porušil povinnosti stanovené exekučním řádem a Etickým kodexem; navrhuje posoudit jeho jednání jako kárné provinění ve smyslu ust. § 116 odst. 2 písm. a) exekučního řádu ve znění do 31. 12. 2012 a současně navrhuje, aby mu bylo uloženo kárné opatření ve formě pokuty dle uvážení kárného senátu.

Vyjádření kárně obviněného

Kárně obviněný v písemném vyjádření k návrhu kárného žalobce uvedl, že v exekučním řízení sp. zn. 054 EX 812/10 vymáhal pohledávku oprávněného na základě exekučního titulu, jehož vykonatelnost byla následně soudem vyvrácena, a to z důvodu vady exekučního titulu ryze formální povahy. Ostatně jako extrémně formalistický označil

přístup obecných soudů k náležitostem exekučního titulu týkající se specifikace způsobu ověření totožnosti účastníka i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 31. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 1005/12 nebo nálezu ze dne 4. 7. 2013, sp. zn. III. ÚS 925/13. Pohledávka oprávněného vůči povinnému zde skutečně reálně existovala a byla i samotným povinným v průběhu exekučního řízení uznána.

Kárně obviněný uvádí, že postupoval v řízení při výkonu exekuční činnosti zcela standardně, tj. krom jiného i nezávisle a nestranně; poukázal rovněž na fakt, že předmětný spis ve věci vedené pod sp. zn. 054 EX 812/10 byl v dubnu 2013 na základě podnětu stěžovatele Zdeňka Kašpara předmětem mimořádné kontroly odboru dohledu Ministerstva spravedlnosti, kdy ze strany tohoto orgánu nebylo kárně obviněnému ničeho vytknuto.

Kárně obviněný souhlasí s tvrzením kárného žalobce, že exekutor má v průběhu exekuce dvojí postavení s tím, že jeho charakter se mění. Ostatně v tomto smyslu se vyjádřilo i plénum Ústavního soudu ve svém stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st 23/06. Kárně obviněný poukazuje na to, že kárný žalobce si v kontextu výše uvedeného rozhodnutí Ústavního soudu ve spojení s cit. rozhodnutím NS ČR sp. zn. Cdo 982/2012 otázku, zda kárně obviněný při započtení předmětné pohledávky vůči povinnému vystupoval v postavení orgánu veřejné moci, zodpověděl kladně s odkazem na rozhodnutí NS ČR sp. zn. 33 Cdo 5127/2007. Citované rozhodnutí však pro tento případ není vůbec příléhavé, neboť ve věci tam projednávané se jednalo o povinnost exekutora vyplatit na základě rozvrhového usnesení soudu částku přiznanou věřitelům, která nebyla považována za soukromoprávní závazek, nýbrž za důsledek veřejnoprávního vztahu. Soudní exekutor v tehdy projednávané věci nebyl, jak uvádí citované rozhodnutí „dlužníkem oprávněného a oprávněný nebyl jeho věřitelem“, byl pouze jakýmsi nestranným prostředníkem, zákonným platebním místem a musel si tedy být vědom, že mu tyto finanční prostředky nenáleží, nýbrž jsou mu pouze dočasně svěřeny. V případě, že by ze strany soudního exekutora při realizaci usnesení o rozvrhu nedošlo k výplatě částek přiznaných věřitelům, bylo by možné se proti tomuto jeho jednání i s odkazem na usnesení NS ČR ze dne 10. 5. 2012, sp. zn. 20 Cdo 3343/2011, bránit prostředky obrany proti nesprávnému úřednímu postupu dle § 13 zák. č. 82/1998 Sb., nikoli cestou žaloby na vydání bezdůvodného obohacení.

Postavení kárně obviněného v nyní projednávané věci je však naprosto odlišné; neboť částka ve výši 550.000 Kč odpovídající nákladům exekuce skutečně náležela přímo kárně obviněnému jako odměna za provedení exekuce. Kárně obviněný nevystupoval pouze jako osoba, již byly tyto prostředky dočasně pouze svěřeny, tedy jako zákonné platební místo, nýbrž jako jejich oprávněný vlastník, kterému náležely z tehdy existujícího právního důvodu. Kárně obviněný byl oprávněn předmětnou částkou disponovat až do 3. 2. 2012, tj. do právní moci usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, kterým byla zrušena exekuce nařízená usnesením OS v Kladně. Dne 3. 2. 2012 právní důvod, na základě něhož mu byly náklady exekuce uhrazeny, odpadl a částka 550.000 Kč se stala pohledávkou povinného z titulu bezdůvodného obohacení dle příslušných ustanovení OZ, tj. předpisu soukromoprávního.

Kárně obviněný konstatuje, že dnem nabytí právní moci cit. usnesení krajského soudu rovněž zaniklo pověření kárně obviněného k provedení předmětné exekuce, čímž

přestal vůči oprávněnému a povinnému vystupovat z pozice veřejné moci delegované na něj na základě exekučního řádu. Kárně obviněný trvá na svém stanovisku, že dne 29. 3. 2012 při realizaci zápočtu předmětné pohledávky nevystupoval jako subjekt veřejného práva, nýbrž jako subjekt práva soukromého. Bezdůvodné obohacení patří mezi nároky, u nichž není zákonnou úpravou stanovena jejich splatnost, avšak z ustálené judikatury (např. rozsudky NS ČR, sp. zn. 28 Cdo 4260/2009, 23 Cdo 2842/2007, atd.) vyplývá, že doba plnění je vázána na výzvu věřitele podle § 563 OZ. Teprve uplynutím lhůty bez zbytečného odkladu poté, kdy byl dlužník věřitelem požádán o plnění, se dluh z bezdůvodného obohacení stává splatným. Pohledávka povinného vůči kárně obviněnému vznikla dne 3. 2. 2012 poté, co na základě usnesení krajského soudu odpadl důvod, pro který byly kárně obviněnému náklady exekuce uhrazeny. Tato pohledávka povinného se na základě výzvy ze dne 27. 2. 2012 stala splatnou uplynutím lhůty bez zbytečného odkladu. Kárně obviněný vystupující po zániku svého pověření k provedení předmětné exekuce již pouze jako osoba soukromého práva, tak nebyl nijak omezen na možnosti započtení si své existující a splatné pohledávky za povinným vůči splatné pohledávce povinného za kárně obviněným.

Pokud jde o kárným žalobcem namítaný rozpor postoupení předmětné pohledávky s § 3 odst. 2 exekučního řádu, k tomu kárně obviněný sděluje, že v jeho jednání nelze spatřovat vykonávání jiné výdělečné činnosti. Jak vyplývá z důvodové zprávy k e. ř. účelem ust. § 3 je omezení potencionálního střetu zájmů. Exekutor by tedy neměl „*současně vykonávat advokátní či notářskou praxi, činnost insolventního správce či správce podniku, nemůže vykonávat současně práci v pracovním či služebním poměru a podnikat na základě živnostenského či obdobného oprávnění.*“ (Kasíková, Zákon o soudních exekutorech, komentář). Čl. 4. Etického kodexu výslovně zapovídá soudním exekutorům účast ve statutárních a kontrolních orgánech obchodních společností. Kárně obviněnému je známo rozhodnutí kárného senátu sp. zn. 13 Kse 23/2009, nicméně v uvedeném rozhodnutí je za činnost exekutorovi zapovězenou označeno členství ve statutárním orgánu, tedy činnost v rozporu s čl. 4 Etického kodexu, ačkoli v uvedeném případě byla tato činnost vykonávána bezúplatně. Za rozhodující byla označena skutečnost, že úplatnost je pojmovým znakem působení člena statutárního orgánu společnosti bez ohledu na to, zda v tom kterém případě byla sjednána bezúplatnost. V případě kárně obviněného se však jedná o situaci zásadně odlišnou, neboť postoupení pohledávky není možné označit za činnost vykonávanou za účelem získání majetkového prospěchu, a tedy jako činnost nedovolenou. Podle platného práva je smlouva o postoupení pohledávky pojata jako smlouva, která působí změnu závazku v osobě věřitele, kdy tato smlouva může být uzavřena nejen za účelem trvalé změny věřitele, ale také za účelem zajištění jiné pohledávky. Postoupení pohledávky dokonce může být sjednáno jako bezúplatné, takže úplatnost rozhodně není jejím pojmovým znakem, jak je tomu v případě výše uvedeném (sp. zn. 13 Kse 23/2009). Spatřovat v případě uzavření smlouvy o postoupení pohledávky nedovolenou výdělečnou činnost je ze strany kárně obviněného vnímáno jako nepřípustný extenzivní výklad tohoto pojmu.

Ústní jednání

Skutek, který je kárně obviněnému přičítán, byl spáchán v době do 31. 12. 2012, kárný senát proto v řízení při posuzování naplnění pojmových znaků kárného provinění postupoval dle ust. § 116 exekučního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012.

Kárný žalobce setrval na kárném návrhu, konstatoval, že popsané jednání kárně obviněného porušuje zásadu svědomitosti, zdrženlivosti, nestrannosti, nezávislosti tak, jak je formulováno v § 2 nebo v § 5 v čl. 5 odst. 1 Etického kodexu, a to zejména tím, že si nechal za trvání exekučního řízení postoupit od oprávněného, jakožto účastníka řízení, jeho pohledávku. Za druhé, spatřuje v takovém jednání kárný žalobce porušení principu, resp. povinnosti neslučitelnosti výkonu exekutorského úřadu s jinou výdělečnou činností, a to tím, že si kárně obviněný nechal postoupit a započel takovou pohledávku za účelem svého majetkového prospěchu. Jedná se rovněž o porušení povinnosti dbát ochrany práv účastníků řízení tak, jak ji formuluje § 46 odst. 1 exekučního řádu, ve spojení s § 271 občanského soudního řádu a § 52 exekučního řádu, a to v důsledku právě nevyplacení 550 tisíc Kč, které povinný uhradil, ale vyplacení pouze 31 tisíc Kč, a to v důsledku započtení pohledávky. Nadto k takovému započtení nemohlo vůbec dojít, jelikož soudní exekutor nebyl dlužníkem povinného a povinný nebyl, co se týká vyplacení 550 tisíc Kč, věřitelem soudního exekutora. V podrobnostech odkázal zástupce kárného žalobce na písemné odůvodnění návrhu.

Zástupce kárně obviněného odkázal na písemné vyjádření, dále zdůraznil, že k rozhodnutí, kterým byla zastavena exekuce, došlo až rozhodnutím odvolacího soudu, v této souvislosti poukázal na otázku přepjatého formalismu, uvedl, že odvolací soud v daném případě rozhodl čistě formálně. Zdůraznil, že pokud jde o výrok o vrácení či vydání nějaké konkrétní částky povinnému, tak toto rozhodnutí odvolacího soudu neobsahuje. Připustil, že je samozřejmě z logiky věci patrné, že částky, které byly v mezidobí vymoženy, a to jak pro oprávněného, tak ta část, která připadá na odměnu a náklady kárně obviněného jako exekutora, tak bez dalšího představovaly bezdůvodné obohacení, a to právě proto, že právní titul odpadl, přitom oprávněný ani nepodal ústavní stížnost, aby případně bylo rozhodnutí odvolacího soudu, zrušeno.

Pokud jde o vlastní výkon exekuční činnosti, nepochybnil právní zástupce postavení soudního exekutora, jakožto veřejného činitele, nicméně pokud jde o vlastní nároky na úhradu odměny či nákladů, namítl, že jde o soukromoprávní postavení; pokud v tomto smyslu je exekutor věřitelem své odměny a věřitelem nákladů spojených s vymáháním.

Zástupce kárně obviněného stran svého přiznaného nároku vůči oprávněnému, který mu měl na základě rozhodnutí soudu uhradit náklady řízení, vysvětlil, že oprávněný mu nabídl, protože viděl, že soudní exekutor je v situaci, kdy bude muset dříve nebo později řešit otázku vrácení částečných plnění povinnému, nechť si od něj postoupí pohledávku za povinným, tím se spolu vyrovnají v částce, kterou uložil odvolací soud výslovně výrokem oprávněnému zaplatit kárně obviněnému, a nechť si existující požadavek na vrácení bezdůvodného obohacení z titulu, který odpadl, vypořádá tímto zápočtem. V této souvislosti zdůraznil právní zástupce postavení exekutora v situaci, kdy jde o jeho nároky samostatné, nemůže být považován bez dalšího za osobu pouze veřejného práva, ale je v tomto smyslu podnikatelem. Odkázal zde na četnou judikaturu

Ústavního soudu v kontextu s právem soudního exekutora na eliminaci rizik spojených s jeho podnikáním, poté dovedl, že náklady, které fyzicky musel v řízení vynaložit, protože exekuční titul byl zrušen pouze pro formální nedostatek, nikoliv proto, že by dluh neexistoval, si mohl vymoci uvedeným způsobem, tedy postoupení pohledávky od oprávněného a následným započtením proti pohledávce povinného. Poukázal na to, že nabídka byla učiněna bývalým oprávněným a jde o pohledávku, která nebyla předmětem exekuce ani nějakého jiného postihu (pohledávka z pozdě zaplacených faktur); tzn., že se nejedná o případ, kdy by soudní exekutor využil informací získanou v souvislosti s výkonem své činnosti v době, kdy vykonával exekuci. Ve zbytku odkázal na písemné vyhotovení.

O průběhu ústního jednání byl pořízen protokol, č. 1. 28, opis protokolu byl zaslán právnímu zástupci kárně obviněného dne 14. 3. 2014.

Posouzení věci kárným soudem

K dokazování byl konstatován obsah exekutorského spisu sp. zn. EX 812/10, a rozhodné listiny, zejm. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, č. j. 20 Co432/2011-116, vyrozumění o zániku pověření exekutora č. j. 054 EX 812/10 – 279, ze dne 29. 2. 2012, oznámení o započtení pohledávek a úhradě ze dne 29. 3. 2012, opakovaná výzva od povinného k vrácení náhrady nákladů řízení ze dne 9. 3. 2012, dále konstatována stížnost právního zástupce povinného ze dne 30. 4. 2013 na soudního exekutora adresovaná Ministerstvu spravedlnosti, smlouva o postoupení pohledávek ze dne 31. 1. 2012 mezi společnostmi Holenda, s.r.o jako postupitelem a kárně obviněným jak postupníkem.

O skutkovém stavu věci nebylo v řízení mezi účastníky sporu.

Předně kárný soud předesílá, že předmětem tohoto řízení nebylo posuzovat, zda usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, č. j. 20 Co432/2011-116, kterým byla exekuce zastavena, je správné či není správné, resp. zda se tak stalo z důvodu čistě formálního pochybení v notářském zápise (exekučním titulu), jakož ani to, proč oprávněný nepodal ústavní stížnost; není rozhodné ani to, zda účastníci řízení v průběhu prováděné exekuce proti exekučnímu příkazu podali či nepodali námitky, ani to, zda návrh na zastavení exekuce byl podán včas nebo opožděně. V tomto směru je obhajoba kárně obviněného zcela lichá.

Není na druhou stranu rozhodné, co se týče samotného postoupení a započtení pohledávky, ani hodnocení kárného soudu stran účinnosti samotného započtení, pokud pohledávka, která byla postupována, není vůbec řádně specifikovaná a byla povinným zpochybněna jakožto neexistující. Rozhodné v této souvislosti však je, že smlouvu o postoupení pohledávky učinil kárně obviněný ještě před tím, než zaniklo jeho pověření k exekuci, tedy v době, kdy byl v postavení soudního exekutora při výkonu veřejné moci a rovněž i to, že kárně obviněný nerespektoval rozhodnutí krajského soudu stran vrácení plnění, které již bylo na nákladech exekuce od povinných vymoženo, a to na základě zrušených příkazů k úhradě.

Kárný soud nejdříve považoval za vhodné zodpovědět otázku, kterou nastolil kárný žalobce v souvislosti s vymezením skutku, tedy, zda postoupení pohledávky lze považovat za samostatnou výdělečnou činnost; v tomto směru kárný soud nemohl přisvědčit argumentaci kárného žalobce a jako nepřipadnou označil jeho argumentaci založenou na rozhodnutí kárného senátu sp. zn. 13 Kse 23/2009, neboť v případě věci nyní projednávané se jedná o věc skutkově zcela odlišnou. Samotné postoupení pohledávky nelze podřadit pod zákonem vymezený pojem podnikání (v rozhodném období § 2 obchodního zákoníku). Podnikáním ve smyslu výše nemůže být dle kárného soudu jednorázové postoupení pohledávky, nejedná se o soustavnou činnost, směřující k dosažení zisku, byť jejím výsledkem samozřejmě může i zisk být; o takovou činnost, která má být soudnímu exekutorovi zapovězena, by se však nepochybně jednalo, pokud by soudní exekutor např. skupoval pohledávky ve velkém za účelem obchodování s nimi.

Kárný senát předesílá, že je již notorií, že se soudní exekutor nachází v rámci výkonu své činnosti jednak v pozici vykonavatele veřejné moci, která na něj byla státem přenesena, jednak v pozici podnikatele, který nepochybně vykonává svoji činnost za účelem dosahování zisku. Exekutor v postavení podnikatele nepochybně jedná vždy za účelem dosahování zisku, veškerá jeho činnost však musí být *lege artis*, nelze tak činit způsobem, který zákonu odporuje a který nelze označit za přípustný, a to zejm. i s ohledem na nestranný postoj soudního exekutora vůči účastníkům, který v řízení musí uplatňovat. Je vždy rovněž třeba odlišovat vlastní exekuční činnost při vymáhání pravomocného rozhodnutí, kdy vystupuje soudní exekutor jako veřejný činitel, od jeho postavení při rozhodování soudu o nákladech řízení, kdy je v postavení účastníka řízení. Soudní exekutor jako nositel takto přiznané pohledávky (o nákladech řízení, které mu měl uhradit oprávněný) není již v postavení vykonavatele veřejné moci, ale v postavení běžného věřitele, který přiznanou pohledávku může vymáhat.

Kárný senát nemohl *in extenso* přistoupit na obhajobu kárně obviněného, že bylo jeho soukromou věcí, jakým způsobem se vypořádá s oprávněným, co se týče povinnosti oprávněného uhradit kárně obviněnému náklady řízení, tedy nic mu v tomto směru nebránilo od oprávněného si nechat postoupit pohledávku, kterou měl za povinným; rovněž tak se nedopustil nedovoleného jednání, pokud poté pohledávku započel na plnění, které měl povinnému vrátit.

Ve věci je třeba odlišovat dvě roviny, jednak vztah kárně obviněného k oprávněnému a jednak jeho vztah k povinnému.

Rozhodnutím Krajského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, č. j. 20 Co 432/2011-116, byly jednoznačně přiznány soudnímu exekutorovi, jakožto účastníkovi řízení, náklady soudního řízení, které mu měl uhradit oprávněný. Ve vztahu k oprávněnému tedy kárně obviněnému nic nebránilo tyto náklady, jakožto soukromá osoba, po oprávněném požadovat a popř. přípustnými prostředky vymáhat; nelze však v obecné rovině nic namítat ani proti tomu, pokud kárně obviněný zvolil po dohodě s oprávněným jiný způsob splnění tohoto závazku oprávněného, tj. postoupení pohledávky. Jiná věc však již je, že samotnou smlouvu o postoupení pohledávky od oprávněného uzavřel kárně obviněný dne 31. 1. 2012 jakožto soudní exekutor (viz smlouva: *postupník: Mgr. J. N., soudní exekutor IČ 70623686, Exekutorský úřad Praha-východ, se sídlem Libocká 73/57, Praha*

6) a učinil tak ještě v průběhu exekučního řízení, nepochybně v přímé souvislosti s ním. Kárný senát má za to, že transakce tohoto typu s účastníkem exekučního řízení jsou způsobilé narušit nezávislý výkon exekuční činnosti a důvěryhodnost a vážnost exekutorského stavu. Kárný soud již několikrát konstatoval, že při výkonu své činnosti činností musí soudní exekutor dbát zachování své nezávislosti a nestrannosti a předcházet pochybnostem veřejnosti o dodržování tohoto principu. V rámci výkonu exekuční činnosti by se měl soudní exekutor řídit nejenom svými subjektivními pocity, ale měl by přihlížet i k objektivním okolnostem každého případu, přitom musí vážit, zda jeho jednání nejen v účastnících řízení, ale i z vnějšího pohledu, nemůže narušit nezávislý výkon exekuční činnosti a důvěryhodnost a vážnost exekutorského stavu.

Ve zcela jiném postavení, než ve vztahu k oprávněnému, se kárně obviněný potom nacházel ve vztahu s povinným. Zde se jednalo o veřejnoprávní pohledávku (plnění na nákladech exekuce, které kárně obviněný přijal), která vznikla v důsledku exekuční činnosti, tedy při výkonu veřejné moci. Povinnost kárně obviněného vrátit povinnému vymožené plnění byla poté uložena rovněž veřejnoprávním aktem, tj. rozhodnutím krajského soudu, kterým byly právní tituly pro úhradu veřejnoprávní pohledávky zrušeny a kárně obviněnému soudnímu exekutorovi, jakožto vykonavateli veřejné moci, bylo tak uloženo vrátit již vymožené plnění na nákladech exekuce.

Kárný senát odmítl obhajobu kárně obviněného, že předmětným rozhodnutím krajského soudu ve výroku II. nebyla soudnímu exekutorovi uložena povinnost vrátit přijaté plnění, ale byly pouze zrušeny již vydané příkazy k úhradě nákladů exekuce. Nelze se totiž domnívat, že výrokem II. byla pouze bez dalšího zrušena rozhodnutí o nákladech exekuce, aniž by soud rovněž sdělil i důsledek tohoto výroku, tzn. že má soudní exekutor plnění, které již přijal, vrátit. Nadto v odůvodnění rozhodnutí se jednoznačně konstatuje, že pokud bylo na tyto náklady, tj. na náklady vymožené na základě zrušených příkazů, plněno, soudní exekutor zaplacené plnění povinným vrátí. Kárně obviněnému tedy svědčila jednoznačná veřejnoprávní povinnost vrátit, co mu bylo plněno na základě právních titulů, které byly zrušeny a kárně obviněný si této své povinnosti byl vědom. Lze tak uzavřít, že stát prostřednictvím soudu jej pověřil k vymožení plnění a poté mu stát za trvání toho řízení, kdy byl vykonavatelem státní moci, uložil povinnost vrátit vymožené prostředky; kárně obviněný byl tedy v té době v postavení orgánu veřejné moci, tedy jednoznačně v postavení veřejnoprávním. Kárně obviněný tedy při (ne)vracení vymoženého plnění nejednal s účastníkem řízení (povinným) v rovném postavení, ale v rámci veřejnoprávního vztahu.

Kárný soud konstatuje, že povinnost soudního exekutora vyplatit neoprávněně vymožené plnění povinnému nemůže být soukromoprávní obligací, nýbrž je důsledkem existujícího veřejnoprávního vztahu (např. rozsudek NS ČR ze dne 14. 6. 2010, sp. zn. Cdo 5127/2007). Tím, že exekuce byla pravomocně zastavena, zaniklo pověření k vedení exekučního řízení; povinnost vrátit vymožené prostředky byla kárně obviněnému jednoznačně uložena jako orgánu veřejné moci.

Nelze konečně ani přisvědčit kárně obviněnému, že již po doručení rozhodnutí krajského soudu dne 19. 1. 2012, jednal při postoupení pohledávky dne 31. 1. 2012 jakožto soukromá osoba a neměl veřejnoprávní postavení. V tomto směru je kárně obviněný sám

ve svém pojetí okamžiku ukončení exekuční činnosti, resp. určení okamžiku, kdy vystupoval jako soukromý subjekt a kdy byl ještě v postavení vykonavatele veřejné moci, zcela nekonzistentní. Ve svém vyjádření k návrhu mimo jiné konstatoval, že „*byl oprávněn předmětnou částkou disponovat až do 3. 2. 2012, tj. do právní k moci usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, kterým byla zrušena exekuce*“..... „*Dnem nabytí právní moci cit. usnesení krajského soudu rovněž zaniklo pověření kárně obviněného k provedení předmětné exekuce, čímž přestal vůči oprávněnému a povinnému vystupovat z pozice veřejné moci delegované na něj na základě exekučního řádu.*“ Rovněž tak ze sdělení ze dne 29. 2. 2012, čj. 054 EX 812/10 – 279, které na úřední listině exekutorského úřadu - vyrozumění o zániku pověření - zaslal k urgenci právního zástupce povinného o vrácení plnění, se podává, že kárně obviněný určuje zánik svého pověření nikoli ke dni 9. 1. 2012, kdy mu bylo doručeno rozhodnutí krajského soudu, ale výslovně uvádí, že pověření exekutora zaniklo ve smyslu ust. § 51 písm. b) exekučního řádu ke dni 3. 2. 2012, kdy rozhodnutí krajského soudu nabylo právní moci. Kárný senát na tomto místě nikterak nezpochybňuje tvrzení právního zástupce kárně obviněného, že samotné zaslání vyrozumění o zániku pověření je pouze administrativní záležitost, která nesouvisí s tím, zda v tu dobu kárně obviněný je ještě v postavení soudního exekutora, či tak činí až po skončení pověření, nicméně nelze pominout, obsah tohoto „administrativního úkonu“, tedy sdělení, že pověření exekutora zaniklo ke dni 3. 2. 2012.

Na základě uvedených skutečností a s ohledem na provedené důkazy má kárný senát za prokázané, že skutkový stav tak, jak je popsán v kárném návrhu, se stal; dospěl přitom s ohledem na závažnost jednání kárně obviněného k závěru, že kárně obviněný porušil právní a stavovský předpis, konkr. § 2 exekučního řádu, ve znění do 31. 12. 2012 a čl. 3 a čl. 5 Pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže soudních exekutorů a dopustil se tak kárného provinění dle ust. § 116 odst. 2 písm. a) exekučního řádu ve znění do 31. 12. 2012.

Kárný senát považuje jednání kárně obviněného za neslučitelné s nezávislým a nestranným výkonem exekuční činnosti, a to způsobem a chováním, které nepřispívá k vážnosti a důstojnosti exekutorského stavu. Při uložení kárného opatření kárný senát přihlédl k závažnosti a škodlivosti jednání, kterého se kárně obviněný dopustil, rovně musel brát v potaz škodlivé důsledky, které svým jednáním povinnému způsobil. Musel rovněž přihlédnout i k tomu že kárně obviněný v řízení ani nepopíral a neskrýval, že tak jednal proto, aby si uhradil náklady exekuce, kterou fakticky provedl, byl tedy veden úmyslem plnění, které již od povinného inkasoval, mu i přes jednoznačný příkaz soudu, nevrátit; konečně musel přihlédnout i k tomu, že kárně obviněný byl již kárně trestán. S přihlédnutím k uvedeným skutečnostem považuje kárný senát uložení pokuty ve výši 250.000 Kč za přiměřené.

Podle ust. § 18 odst. 3 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, *a contrario*, nemá kárně obviněný vůči státu nárok na náhradu nákladů účelně vynaložených v souvislosti s kárným řízením.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí v kárném řízení **n e n í** odvolání přípustné (§ 21 zák. č. 7/2002 Sb.).

V Brně dne 4. března 2014

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně kárného senátu